

Prezentovaná kniha je zborník štúdií a referátov o osude Židov na tzv. arbitrážnom území na juhu Slovenska, ktoré bolo v dôsledku 1. Viedenskej arbitráže od 2. novembra 1938 do konca 2. svetovej vojny pod jurisdikciou Maďarského kráľovstva. Zahŕňa viaceré pohľadov na tému holokaustu na Južnom Slovensku. Kniha prezentuje lokálnu históriu niektorých židovských spoločenstiev s dôrazom na inkriminovanú dobu rokov 1938 až 1944, keď po nastolení maďarskej jurisdikcie došlo k okamžitému uplatneniu vtedy už v Maďarsku platného tzv. prvého protizidovského zákona. Jeho pôsobenie príkro pozmenilo životné

podmienky cca 40 tis. osôb židovského vierovyznania alebo národnosti. Zo dňa na deň sa ocitli v spoločensko-politickom a hospodárskom prostredí konzervatívneho a diskriminačného zriadenia Maďarského kráľovstva. Táto zmena po dvadsaťročnej skúsenosti spoločenských podmienok 1. Československej republiky spôsobila nepredstaviteľný šok. Autor prezentuje na príklade troch vidieckych miest – Dioszegu, dnešného Sládkovičova, Galanty a Šurian ako aj menšej obce Veľké Lovce proces vylučovania Židov z politického, spoločenského a hospodárskeho života, ich zbavenie politických a občianskych práv, možnosti obživy, majetku a nakoniec i života. Na základe archívnych dokumentov rekonštruuje proces tzv. samofinancujúceho sa holokaustu, keď všetky náklady na sústredenie, transport a zbavenie života Židov financoval štát z vlastného majetku postihnutých. Obdobiu po fašistickom prevrate a prevzatí vlády Stranou šípových krížov sa autor venuje na príklade juhozápadného Slovenska, Nových Zámok a okolia. V tom istom období sa cieľom perzekúcií stali aj Rómovia. Boli postupne koncentrovaní a nasadzovaní na nútené práce a v závere roka 1944 sa stali v nejednom prípade obeťami hromadných vražd, v menej tragickom prípade odvečenia do koncentračných táborov. Im je venovaná tiež jedna kapitola. Posledná kapitola sa venuje verejnosti zatiaľ nie dostatočne známej účasti skupiny dobrovoľných židovských parašutistov z vtedajšej mandátnej Palestíny v Slovenskom národnom povstaní. V závere sa autor venuje ťažkostiam návratu a procesu zapojenia sa do každodenného života tých nemnohých, ktorí prežili.

Vydavateľ : Finecom, s.r.o., Nové Zámky 2016.
ISBN 978-80-971677-3-8. 400 s.
www.finecom-knihy.sk

Nitriansky samosprávny kraj
Knížnica A. Bernoláka v Nových Zámkoch
Židovská náboženská obec Nové Zámky
Nadácia EZRA Bratislava
Finecom, s.r.o. Nové Zámky

**Vás srdečne pozývajú pri príležitosti
75. narodenín autora
na uvedenie knihy**

Tomáš LANG

ZBAVENÍ PRÁVA – MAJETKU – ŽIVOTA

***Židovský osud na Južnom
Slovensku 1938 - 1947***

**11. mája 2017 o 16:30
Spoločenská sála knižnice,
Turecká 36, Nové Zámky**

Knihu uvedie: **doc. PhDr. Martin Bútor**,
sociológ, spisovateľ, diplomat, čestný
prezident Inštitútu pre verejné otázky

Autor **Doc. Ing. Tomáš Lang, PhD.** sa narodil v roku 1942 v Budapešti. Obaja jeho rodičia zahynuli v holokauste. Vyrastal a žije v Nových Zámkoch. Je ženatý, má dve deti a štyri vnúčatá.

Gymnaziálne štúdiá absolvoval v Nových Zámkoch, kde maturoval v roku 1959. Diplom strojného inžiniera získal na ČVUT v Prahe (1964), v externom štúdiu absolvoval tiež Ekonomickú univerzitu v Bratislave (1968). vedeckú hodnosť

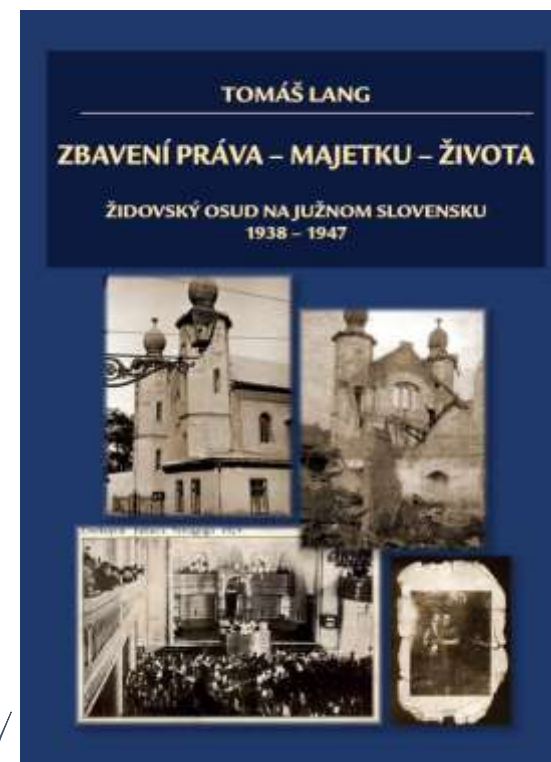
v odbore aplikovanej matematiky obhájil na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave (1974), kde dlhoročne pôsobil ako externý prednášateľ.

Bol zakladateľom (1968-70) a dlhoročným riaditeľom Výskumného ústavu náradia – VUNAR v Nových Zámkoch. Zaslúžil sa o založenie prvej vysokoškolskej strojárskej výuky v meste a o rozvoj podnikateľského prostredia v regióne.

Od roku 1992 sa intenzívne venuje historickému výskumu holokaustu na juhu Slovenska, ktoré bolo v dôsledku I. Viedenskej arbitráže v rokoch 1938-45 pod jurisdikciou Maďarského kráľovstva. Prednáša na Univerzite židovských štúdií OR-ZSE v Budapešti, kde získal vedecko-pedagogický titul docenta (2011).

S Alexandrom Strbom je spoluautorom dvoch monografií, a to *Az érsekújvári zsidóság története (Dejiny novozámockého židovstva, 2004)* a *Holokaust na južnom Slovensku na pozadí histórie novozámockých Židov, 2006*. Oboje vyšli v starostlivosti vydavateľstva KALLIGRAM Bratislava.

Je autorom radu odborných článkov a referátov na vedeckých konferenciách v tuzemsku i v zahraničí. Dnes prezentovaná monografia je jeho tretia knižná publikácia.

POZVÁNKA